

Canvi de color de les argiles pontianes

per

JACINT ELIAS

A la petita vall en què hi serpenteja el torrentet que baixa de *can Trias*, a llevant de l' ermita de *Sant Miquel de Taudell*, en terme de Viladecaballs, hi ha uns turonets d'argiles pontianes (1) molt aixaragallades per les aigües pluvials. Aquests turons cònics presenten una particularitat molt digne de tenir-se en compte, i és que la part inferior és compon d'argiles grogues i el terç superior d'argiles vermelles. Una cosa per l'istil s'observa també al fons de la vall de ponent de Viladecaballs, on els marges que fan de socolada a la casa de *can Trullàs*, tenen també la meitat inferior d'argiles grogues i la meitat superior d'argiles vermelles. A la vall de *can Sanjaume*, qu' es troba ja més a ponent, prop de l'estació d'Olesa, probablement hi succeí lo mateix, segons sembla demostrar-ho el color moradenc dels dipòsits superficials del nord de *can Bayona*, amb la diferència de que en aquest darrer lloc no s'hi troben dipòsits d'argiles, sino una munió de detritus de pissarres (*llicorelles*), que es desprenen contínuament de la propera serra paleoçòica de *can Marcet*.

La interpretació d'aquest canvi de color em sembla senzilla: l'erosió de les pissarres del nord per les aigües de pluja donà lloc per llur dissolució a la formació dels dipòsits inferiors d'argiles grogues al fons del *Llac Pontienç*, com ho farien encara avui si les aigües restessin embassades. Però més tard s'abaixà la muralla de pudinga quarçosa, que separa les pissarres paleoçòiques de les arenisques roges triàsiques, tant a la *Font del Molinot*, com a llevant i a ponent de la casa de *can Margarit*, com a ponent de la estació d'Olesa segons semblen demostrar-ho els sinclinals de la pudinga en aitals llocs. Aleshores les aigües del canal de *can Margarit*, que venien tenyides de vermell per la dissolució de les arenisques roges triàsiques de dit canal, s'escorregueren pels nous esbarrancs, anant a parar, les del torrent del *Llor*, a la reconada de detrás de Sant Miquel de Taudell, al peu de la serra de *can Missert*; les

(1) A n'aquestes argiles, el dia 8 de febrer del corrent any, ma filla Eularia hi descobrí la barra (mandíbula) fòssil de *Hyænidæ* que, segons parer del senyor Palet i Barba, correspon a la *Hyæniclis græca* del pis pontià de Pickermi (Grecia).

dels torrents de *Sant Martí* i del *Paitá* a la casa de *can Trullás*; i les del *Buxadell* a la vall de *can Santjaume*, en quins llocs hi restaren embassades. El solatje vermell d'aquestes aigües, dipositant-se damunt de les argiles grogues anteriors, formà la faixa vermella de les argiles superiors (1).

L'explicació d'aquest fenomen és natural i senzilla; però la importància principal del mateix estriba en que per dit canvi de color venim en coneixement de l'època en que es produïren els traus o esborancs de la pudinga quarçosa (*pinylene blanc*), posant en comunicació els torrents del *Llor*, de *Sant Martí* i de *can Santjaume* amb el canal de *can Margarit*, compost tot ell d'arenisques roges triàsiques (*pedra esmoladora*). Tota vegada que aquest canvi de color tingué lloc a les darreries de l'època *Pontiana*, com ho prova la poca gruixa de la faixa vermella superior de les argiles pontianes, devem deduir que l'obertura de dits esborancs de la pudinga data de les darreries de l'esmentada època, essent deguda als primers sotracos o moviments precursors del gran cataclisme ocorregut en començar el període pliocènic, el quin produí l'esfondrament del continent mediterrani, del que avui sols en resten les illes Balears.

Terrassa, juny de 1920.

(1) Si la procedència de les aigües tenyides de vermell no hagués estat la que acabo d'indicar, aleshores caldria suposar que foren les aigües del *Buxadell* les que disolent a les arenisques roges del *Pom Gran* de la estació d' *Olesa*, i dirigint-se cap a *can Trullás* anaren a parar a la reconada de detrás de *Sant Miquel de Taudell*. En aquest cas resultaria que fou a les darreries de l'època *Pontiana*, quan les aigües del *Buxadell* començaren a sobreixir per damunt de la serra que unia al *Puigventós* amb el *Turó del Forat del Vent*.